

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 28.01.1971, sp. zn. 3 Tz 127/70, ECLI:CZ:NS:1971:3.TZ.127.1970.1

Číslo: 37/1971

Právní věta: Použitie zásady in dubio pro reo vyplývajúcej z ustanovenia § 2 odst. 2 Tr. por. prichádza do úvahy len vtedy, keď pochybnosti, ktoré vznikli v trestnom konaní o nejakej skutočnosti, trvajú aj po vykonaní a zhodnotení všetkých dostupných dôkazov. Súd je preto povinný vykonať na hlavnom pojednávaní všetky dôkazy, ktoré boli zhromaždené v prípravnom konaní a ktoré majú vzťah k prejednávanej veci a v rozhodnutí sa s týmito dôkazmi vyrovnáť (§ 220 odst. 3 Tr. por.).

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 28.01.1971

Spisová značka: 3 Tz 127/70

Číslo rozhodnutí: 37

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: In dubio pro reo

Předpisy: 140/1961 Sb. § 2 ods. 2
§ 220 ods. 3

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 37/1971 sb. rozh.

Použitie zásady „in dubio pro reo“ vyplývajúcej z ustanovenia § 2 ods. 2 Tr. por. prichádza do úvahy len vtedy, keď pochybnosti, ktoré vznikli v trestnom konaní o nejakej skutočnosti, trvajú aj po vykonaní a zhodnotení všetkých dostupných dôkazov.

Súd je preto povinný vykonať na hlavnom pojednávaní všetky dôkazy, ktoré boli zhromaždené v prípravnom konaní a ktoré majú vzťah k prejednávanej veci a v rozhodnutí sa s týmito dôkazmi vyrovnáť (§ 220 ods. 3 Tr. por.).

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR z 28. 1. 1971 sp. zn. [3 Tz 127/70.](#))

Obvinené M. B., účtovníčka CK Čedok v Bratislave, J. G. vedúca oddelenia zahraničných zájazdov CK Čedok v Bratislave a B. S., referentka tohto oddelenia, boli stíhané obžalobou mestského prokurátora v Bratislave pre spolupáchateľstvo na trestnom čine rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 9 ods. 2, § 132 ods. 1 písm. b), ods. 2 písm. b), c) Tr. zák. na tom skutkovom základe, že v

čase od decembra 1967 do 27. mája 1968 si po vzájomnej dohode nechali pri likvidácii zostatkov záloh a platieb od zákazníkov na zahraničné zájazdy vyplatiť celkom 25 497,95 Kčs tak, že falšovali výdajové pokladničné doklady uvedením vymyslených čísiel občianskych preukazov a falšovaním podpisov príjemcov. Okrem toho si podobným spôsobom nechali vyplatiť 28 700 forintov v hodnote 21 210,96 Kčs a kolky v hodnote 235 Kčs.

Mestský súd v Bratislave rozsudkom z 13. marca 1970 sp. zn. 18 T 135/69 uznal všetky tri obvinené vinnými z trestného činu rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 ods. 1 písm. b) Tr. zák., ktorý mala spáchať každá samostatne tak, že obvinená M. B. získala uvedeným spôsobom 25 200 forintov v hodnote 18 696 Kčs a 135 Kčs za kolky, obvinená J. G. 3500 forintov (2746,96 Kčs), 100 Kčs za kolky a 13 560,95 Kčs pri likvidácii záloh a platieb zákazníkov a konečne obvinená B. S. mala získať 11 937 Kčs. Za to boli odsúdené obvinená M. B. na trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov, obvinená J. G. na trest odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov a obvinená B. S. na trest odňatia slobody v trvaní 12 mesiacov, všetky podmienčne na skúšobný čas štyroch rokov, resp. obvinená B. S. na skúšobný čas troch rokov. Všetkým obvineným bol okrem toho uložený trest zákazu vykonávať funkciu hmotne zodpovedných pracovníčok počas štyroch rokov.

Na sťažnosť pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, Najvyšší súd SSR zrušil tento rozsudok v celom rozsahu a vec vrátil Mestskému súdu v Bratislave, aby ju znova prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Čiastočnú zmenu skutkového stavu a zmenu právnej kvalifikácie, najmä pominutie vyslovenia spolupáchatelstva obvinených podľa § 9 ods. 2 Tr. zák. odôvodnil mestský súd tým, že obvinené B. a G. v priebehu prípravného konania i na hlavnom pojednávaní popreli, že by boli pri rozkrádaní postupovali spoločne; B. vždy priznávala, že si sama bez vedomia ostatných spôsobom opísaným v obžalobe prisvojila celkom 17 875 Kčs. G. tiež vždy priznávala, že si sama bez vedomia ostatných prisvojila celkom 16 310,90 Kčs. Príslušné doklady im vystavovala S. ako podriadená a chodievala pre nich do pokladnice pre peniaze, nevedela však o tom, že si ony peniaze pripisujú a ani ony dve nevedeli o svojej trestnej činnosti navzájom. Obvinená S. udávala na hlavnom pojednávaní i v priebehu prípravného konania to isté a tvrdila, že si prisvojila sama 11 937 Kčs. Ale vo výpovedi z 18. marca 1969 pred vyšetrovateľom prokuratúry dozнала, že trestnú činnosť páchali všetky tri obvinené spoločne. Toto svoje doznanie však odvolala s tým, že v deň výsluchu bola vo veľmi zlom psychickom stave a o ostatných dvoch obvinených vypovedala len preto, aby ich „namočila“ a seba zo zodpovednosti „vyzula“. Mestský súd okrem toho s poukazom na svedectvá L. D., M. J. a Ing. V. O. konštatoval, že nielen obvinená S., ale aj iní referenti CK Čedok chodili do pokladnice pre peniaze zákazníkov. Ing. O. vyslovil názor, že nedovolenú manipuláciu na získanie peňazí mohli robiť obvinené aj každá samostatne tak, že jedna o druhej nevedeli. Z toho vyvodil mestský súd záver, že obvinené nekonali spoločne, ale každá osobitne a že chýba subjektívna stránka spolupáchatelstva. Nakoľko sa každá z obvinených obohatila o sumu nižšiu ako 20 000 Kčs, nespôsobila ani jedna z nich značnú škodu na socialistickom majetku a v ich konaní sa nevyskytovali ani znaky zárokovosti podľa § 89 ods. 3 Tr. zák. v znení novely z roku 1969.

Uložené tresty odôvodnil súd poukazom na predchádzajúci sporiadaný život obvinených, na ich doterajšiu beztrestnosť, úplné doznanie, úprimnú lútosť a na okolnosť, že vzniklú škodu včas v úplnosti uhradili ako i na to, že pritažujúce okolnosti nezistil.

Proti tomuto rozsudku podal generálny prokurátor SSR sťažnosť pre porušenie zákona Najvyššiemu súdu SSR v neprospech všetkých troch obvinených. Sťažnosť odôvodnil tým, že súd pochybil, keď nevyslovil, že obvinené páchali trestnú činnosť ako spolupáchatelky podľa § 9 ods. 2 Tr. zák. Mestský súd si totiž bez náležitého zistenia skutočného stavu veci a bez vecného hodnotenia výsledkov

vykonaného vyšetrovania osvojil obranu obvinených, že každá spáchala trestnú činnosť samostatne. Nehodnotil svedectvo K. Z., ktorá obvinené zo spolupáchateľstva usvedčovala a nekonfrontoval túto svedkyňu s obvinenou S. Hoci prokurátor na hlavnom pojednávaní navrhol, aby bola na údaje obžaloby vypočutá svedkyňa N., súd tento návrh bez bližšieho odôvodnenia zamietol. Súd neprihliadol na revíziu správu CK Čedok Bratislava, z ktorej vyplýva, že obvinené odčerpávali finančné prostriedky po vzájomnej dohode, pričom každé čiastkové odčerpanie si vyžadovalo súčinnosť aspoň dvoch obvinených. To vyplýva aj z posudku znalca písma J. Súd vôbec nevykonal dokazovanie vypočutím svedka V. U., vedúceho revíznej skupiny, hoci vypočutie tohto svedka prokurátor v obžalobe navrhol a hoci tento svedok v priebehu vyšetrovania udal, že počas revízie v decembri 1968 ustanovila sa obvinená B. na oddelenie kontroly a prehlásila, že na peňažných machináciách sa podieľali rukou spoločnou a nerozdielnou všetky tri obvinené. Súd nechal do úvahy ani výpoveď svedka Ing. V. O., podľa ktorej obvinená S. 3. júna 1968 svedkovi povedala, že iniciátorkami rozkrádania boli B. s G. a ona plnila len ich rozkazy. Podľa výpovede tohto svedka na hlavnom pojednávaní obvinené mohli síce trestnú činnosť páchať každá samostatne, avšak podľa všeobecnej mienky spolupracovníkov obvinených trestnú činnosť páchali spoločne. Obvinená S. mala byť so svedkom Ing. O.

V dôsledku uvedených pochybení dopustil sa mestský súd omylu tým, keď trestnú činnosť obvinených nekvalifikoval nielen podľa § 9 ods. 2 Tr. zák., ale najmä podľa písm. b), c) ods. 2 § 132 Tr. zák., tj. že obvinené sa ako spolupáchateľky dopustili rozkrádania socialistického majetku zo zárobkového motívu a svojím činom spôsobili značnú škodu. Z uvedených pochybení súdu vyplynula potom ďalšia chyba spočívajúca v uložení miernych trestov, najmä v povolení podmieneného odkladu výkonu uložených trestov odňatia slobody.

Najvyšší súd SSR preskúmal podľa § 267 ods. 1 Tr. por. na podklade tejto sťažnosti pre porušenie zákona správnosť všetkých výrokov napadnutého rozsudku, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že napadnutým rozsudkom bol porušený zákon v ustanoveniach § 2 ods. 5, 6, § 220 ods. 3 Tr. por. a § 132 ods. 1 písm. b) Tr. zák.

Tieto ustanovenia Trestného poriadku mestský súd porušil v prvom rade tým, že nezhodnotil časť dôkazov, ktoré vyzneli v neprospech obvinených a nevykonal všetky tie dôkazy z prípravného konania, ktoré pre zistenie skutočného stavu veci vykonať mal. Podstatnú časť dôkazového materiálu z prípravného konania na hlavnom pojednávaní neprebral a bez konkrétneho zhodnotenia sa odvolával aj na také dôkazy, ktoré na hlavnom pojednávaní nevykonal. V dôsledku toho jeho skutkové závery o tom, že každá obvinená páchala trestnú činnosť osobitne, teda bez vedomia a súčinnosti ktorejkoľvek z ostatných obvinených, nie sú založené na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo ani v ich súhrne. I keď nie výslovne, použil mestský súd pri svojom rozhodovaní základnú zásadu trestného konania „in dubio pro reo“, vyplývajúcu z § 2 ods. 2 Tr. por. v otázke, či obvinené majetok v socialistickom vlastníctve rozkrádali spoločným konaním tak, ako to má na mysli § 9 ods. 2 Tr. zák. (podľa ktorého, ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním viacerých osôb, zodpovedá každá z nich, ako by trestný čin spáchala sama), alebo či sa dopustili trestného činu každá samostatne. Dospel k záveru, že obvinené sa dopustili samostatných súbežných trestných činov, teda k záveru o nedostatku spoločného konania po objektívnej stránke. Pritom chybné argumentoval len nedostatkom subjektívnej stránky spolupáchateľstva. Uvedenú základnú zásadu však súčasne aj porušil. Jej použitie prichádza totiž do úvahy len v tom prípade, keď sa po vykonaní všetkých dostupných dôkazných prostriedkov a po ich vecnom zhodnotení nedá bezpečne určiť, ktorá z viacerých možných skutkových verzií odpovedá objektívnej pravde. V takom prípade si má súd zvoliť tú verziu, ktorá je pre obvineného najpriaznivejšia. K vykonaniu a vecnému zhodnoteniu všetkých dôkazov a skutočností však v danom prípade nedošlo.

Obvinená S. v prípravnom konaní pri prvom výsluchu 11. marca 1969 priznala, že falšovaním príslušných dokumentov získala sama na škodu CK Čedok len 12 632 Kčs. Pri druhom výsluchu 18.

marca 1969 udala, že mená zákazníkov jej nadiktovala G., podľa jej pokynov vystavila na ne výdajové doklady a podpísala aj referenta. Potom išla za G. a tá časť dokladov podpísala za vedúceho; išla aj za B. a aj tá podpísala doklady za vedúceho. Obe podpisovali doklady aj za percipientov. S dokladmi šla do pokladnice na Jesenského ulici pre peniaze, tie zanesla v obálke G. a tá peniaze v obáľkach rozdelila na tri časti, teda pre seba, pre ňu a pre B. Pri prvom výsluchu nepovedala pravdu, lebo všetky tri vedeli, že keď povedia pravdu, dostanú vyšší trest, čo jej povedal jeden právnik, ktorého nechce prezradiť. Preto G. a B. došli do jej bytu a tam sa dohovorili, ako budú vypovedať. Priznala, že získala na škodu CK Čedok aj forinty. Pri treťom výsluchu 28. marca 1969 prehlásila, že odvoláva svoju výpoveď z 18. marca 1969 a obnovuje svoju výpoveď z 11. marca 1969. Nepamätá sa, čo 18. marca 1969 povedala, chcela však B. a G. „namočiť“ a seba zo zodpovednosti „vzruť“, pamätá sa len na výpoveď z 11. marca 1969, lebo od roku 1960 trpí na neurastenický syndróm a 18. marca 1969 bola v zlom psychickom stave. Nik sa jej nevyhrážal, protokol síce podpísala, ale nevie, či sledovala, čo sa do protokolu diktovalo. Pred súdom 13. marca 1970 zotrvala na svojich výpovediach z 11. marca a z 28. marca 1969. Mestský súd v napadnutom rozsudku nezdôvodnil, z akých dôvodov neuveril výpovedi S. z 18. marca 1969.

Mestský súd zistil zo svedectva M. J., pokladníčky na pracovisku obvinených len to, že obvinená S. chodila do pokladnice pre peniaze a keď zákazník zrušil zájazd, vracali sa mu peniaze v hotovosti. Svedkyňa J. však vypovedala i o tom, že výplata sumy Kčs 7613,95 (výdavkový doklad č. 02460 pre zákazníčku H. - akcia údajne len G.) sa podľa informácie B. B. realizovala tak, že G. spoločne s S. išli do pokladnice, G. peniaze odpočítala a obe spoločne peniaze zobrali. K pokladničnému dokladu č. 01679 (zákazník W. Sch. - akcia údajne len G.) svedkyňa uviedla, že S. prišla za ňou so žiadosťou o výplatu 1575 Kčs. Keď sa svedkyňa pozastavila nad tým, či Sch. prišiel pre peniaze až z Prahy, S. jej odvetila, že Sch. z Prahy skutočne došiel, čo však pravde nezodpovedalo (pozri výpoveď W. Sch. čl. 110) . Údaje svedkyne J. ohľadne výplaty sumy Kčs 7613,95 (doklad č. 02460) svedkyňa B. B. potvrdila (č. 1 72-75 a 196). K týmto údajom svedkyň J. a B. súd nezaujal stanovisko.

Svedkyňa K. Z., vedúca kádrov u poškodeného podniku udala, že keď prešetrovala neoprávnené výplaty z akcií ČSD Bratislava a Poľnohospodárske stavby Nitra (údajne akcie len B.) a spytovala sa S., ako k výplatám došlo, táto prehlásila aj pred svedkyňou E. N.: „... ja starý somár, že som sa dala nachytať B. a G. na takúto vec; potrebovala som to, sama by som to robiť nemohla.“ Hovorila ďalej, že peniaze si rozdelili na tri časti s B. a G. O vyjadrení S. sa spísal záznam, ktorý S. podpísala (pozri záznam z 1. 6. 1968 pri prílohe č. 1 základnej revíznej správy). Súd k výpovedi tejto svedkyne nezaujal stanovisko, na hlavnom pojednávaní neprečítal spomínaný záznam, hoci obvinená S. sa vyjadrila, že výpoveď svedkyne K. Z. nie je pravdivá.

Mestský prokurátor po výsluchu tejto svedkyne na hlavnom pojednávaní navrhol vypočuť aj svedkyňu E. N. na potvrdenie údajov K. Z., súd však jeho návrh bez uvedenia dôvodov zamietol.

Obchodný riaditeľ poškodeného podniku Ing. V. O. ako svedok potvrdil, že 3. júna 1968 si dal zavolať obvinenú S. do kancelárie a táto na otázku, v akom rozsahu a s kým odčerpávala finančné prostriedky, odpovedala, že iniciátorkou bola B. s G., ona plnila len ich rozkazy, preberala len peniaze z pokladnice, tieto však rozdeľovala G. na tri časti, takže o odčerpané finančné prostriedky sa všetky tri obvinené delili. Toto tvrdenie potvrdila v prehlásení, ktoré okrem S. podpísal on a jeho sekretárka N. (pozri prehlásenie z 3. júna 1968 pri prílohe č. 1 základnej revíznej správy). Svedok Ing. O. na hlavnom pojednávaní vyslovil názor, že nedovolenú manipuláciu mohli obvinené robiť i každá samostatne, ale podľa všeobecnej mienky robili to spoločne.

Mestský súd z výpovede svedka Ing. O. v napadnutom rozsudku zhodnotil v prospech obvinených len časť jeho výpovede, tj. len jeho názor, že obvinené nedovolenú manipuláciu s peniazmi mohli robiť aj každá samostatne, a to bez toho, aby si od svedka vyžiadali vysvetlenie, na čom sa zakladá jeho názor a na čom sa zakladá všeobecná mienka o spoločnom rozkrádaní peňažných prostriedkov všetkými

tromi obvinenými. Okrem toho súd neprečítal prehlásenie S. z 3. júna 1968, hoci táto zotrvala na tom, že nepovedala svedkovi, že ostatné dve obvinené ju na trestnú činnosť naviedli a zotrvala i na tom, že sa svedkovi priznala len tak, že trestnú činnosť páchala len sama a o činnosti ostatných dvoch obvinených nevedela.

Podľa zápisnice o hlavnom pojednávaní sa súd oboznámil so znaleckým posudkom č. 1. 140. Zo spisov sa zisťuje, že pod č. 1. 140 sa nachádza zápisnica o vypočutí znalca písma Š. J., ale jeho posudok skladajúci sa z 23 listov je v spisoch vedený pod č. 1. 139. Odhliadnuc od toho, že tento dôkaz bol vykonaný s porušením ustanovenia § 211 ods. 1 Tr. por. (súd si nevyžiadal súhlas obvinených a prokurátora s prečítaním zápisnice a nezaoberal sa ani ostatnými podmienkami pre čítanie zápisnice o výpovedi znalca namiesto jeho výsluchu) mestský súd ani tento dôkaz nezhodnotil, hoci z neho vyplýva, že v akciách zákazníkov F., K. a S. výdavkové pokladničné doklady č. 292, 460, 292, 462 a 01562, o ktorých obvinené tvrdia, že ide o akcie, z ktorých odčerpala peniaze výlučne obvinená S. bez vedomia ostatných, výdavkové pokladničné doklady podpísala menom zákazníkov obvinená G. Toto zistenie znalca aj pri celkom izolovanom hodnotení tohto dôkazného prostriedku priamo vylučuje záver súdu o neúčasti obvinenej G. pri týchto akciách, ktoré mala spáchať len obvinená S.

Okrem týchto dôkazov, na hlavnom pojednávaní síce vykonaných, avšak nezhodnotených treba poukázať na ďalšie chyby mestského súdu, najmä na to, že nevykonal dostupné dôkazy, nutné pre objektívne zistenie skutočného stavu veci, najmä z toho hľadiska, či obvinené páchali trestnú činnosť spoločne alebo len súbežne, avšak samostatne.

Nebol vykonaný ani dôkaz prostredníctvom svedka V. U. Tento svedok, ktorý vo funkcii vedúceho podnikovej kontroly CK Čedok Bratislava vykonal revíziu a vypracoval základnú revíziu správu udal, že v decembri 1968 ustanovila sa na oddelenie kontroly obvinená B. a za prítomnosti ďalšieho pracovníka kontroly J. H. prehlásila, že na peňažných machináciách sa podielali všetky tri obvinené „rukou spoločnou a nerozdielnou“. Ona sama vyčíslila škodu, ktorú mala poznačenú na kuse papiera a ktorú všetky tri obvinené alikvotným dielom zaplatili s výnimkou sumy 2597 Kčs, týkajúcej sa družstva Avana, o ktorej B. prehlásila, že s touto položkou G. a S. nič spoločného nemajú, lebo túto sumu si ona rozdelila s inými spolupracovníčkami, ktoré jej údajne peniaze vrátili, keď sa vec odhalila.

Nebol vykonaný dôkaz oboznámením sa so základnou revíznou správou CK Čedok Bratislava z 21. januára 1969, hoci ide o významný a rozsiahly dokument obsahujúci podrobný výklad vykonaných preúčtovaní ako prostriedkov na výplatu peňazí do rúk obvinených, fingované doklady rôzneho druhu i záznamy resp. prehlásenia, o ktorých bola už zmienka.

Podľa názoru najvyššieho súdu SSR len po doplnení dokazovania v naznačenom, prípadne aj ďalšom smere, po vecnom zhodnotení vyššie spomenutých dôkazov a okolností jednotlivo i súhrnne, vrátane aj odporujúcich si výpovedí obvinenej S. bude možné zodpovedne rozhodnúť, či obvinené rozkrádali socialistický majetok spoločným konaním ako spolupáchateľky podľa § 9 ods. 2 Tr. zák. alebo či sa každá z nich dopustila len súbežného trestného činu.

Mestský súd porušil napadnutým rozsudkom zákon aj v ustanovení písm. b) ods. 1 § 132 Tr. zák. Podľa tohto ustanovenia trestného činu rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve sa dopustí ten, kto takýto majetok rozkráda tak, že si privlastní vec z takého majetku, ktorá mu bola zverená.

Obvineným neboli finančné prostriedky, vrátane valút zverené. Ani jedna z nich nemala s uvedeným podnikom zmluvu o hmotnej zodpovednosti. Do náplne ich funkcií nepatrila priama starostlivosť o finančné prostriedky. Preto nemožno vysloviť záver, že obvinené spreneverili im zverené finančné prostriedky (valuty).

Výrazom toho je napokon tá skutočnosť, že k tomu, aby obvinené mohli dostať finančné prostriedky CK Čedok do vlastných rúk z pokladnice, boli nútené fingovať a falšovať viaceré doklady, teda uviesť pokladničku CK Čedok do omylu. Konanie obvinených má teda povahu podvodného konania. Možno ho právne podradiť len pod ustanovenie písm. c) ods. 1 § 132 Tr. zák., podľa ktorého sa trestného činu rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve dopustí ten, kto takýto majetok rozkráda tak, že na škodu takého majetku seba alebo iného obohatí tým, že niekoho uvedie do omylu alebo jeho omyl využije.